



# Innst. S. nr. 137

(2003-2004)

## Innstilling til Stortinget fra kommunalkomiteen

St.meld. nr. 47 (2002-2003)

### Innstilling fra kommunalkomiteen om gransking av pionerdykkernes forhold i Nordsjøen

Til Stortinget

#### 1. SAMMENDRAG

##### 1.1 Innledning

Det er Regjeringens hensikt at pionerdykkerne som gjorde et banebrytende arbeid i Nordsjøen fra 1965 til 1990, også omtalt som pionertiden, skal få den oppreisningen og økonomiske kompensasjonen Stortinget og Regjeringen mener de har krav på. Derfor mener Regjeringen at det bør etableres en kompensasjonsordning for pionerdykkerne, og gis en kollektiv anerkjennelse av denne gruppen. I tillegg foreslår Regjeringen at det gis bistand overfor pionerdykkerne i deres daglige livssituasjon. Samtidig med fremleggelsen av meldingen iverksetter Regjeringen strakstiltak overfor pionerdykkerne.

Til grunn for meldingen er arbeidet til granskingskommisjonen for undersøkelse av pionerdykkernes forhold i Nordsjøen oppnevnt av Regjeringen 2. mars 2001, etter vedtak i Stortinget 13. juni 2000.

##### 1.2 Rapport fra granskingskommisjonen

Meldingen gjennomgår rapporten for granskingskommisjonen.

Etter en innledende oversikt over rapporten i kapittel 1, omtaler rapporten i kapittel 2 opprettelsen av kommisjonen, og kommisjonens arbeid og arbeidsmetoder.

Kapittel 3 og 4 omhandler utviklingen av, og ulike sider ved, dykkeoperasjoner og utstyr, samt medisinske sider ved dykkevirksomheten.

I kapittel 3 er det redegjort for varige skader etter dykking.

I påvente av studier som fyller alle krav til vitenskapelig holdbarhet, mener kommisjonen at det må legges

vekt på studier som peker på en sannsynlig sammenheng mellom en langvarig dykkerkarriere og senere sviktsymptomer av nevrologisk og kognitiv natur.

Kapittel 5 omhandler regelverket i Nordsjøen og myndighetenes rolle. Kommisjonen fremholder at regler om dykking i hovedsak var fraværende frem til 1978 da Oljedirektoratet overtok tilsynet, og at tilsynet med dykkingen i denne perioden var svakt. Men kommisjonen peker også på at jurisdiksjonsspørsmål i mange år skapte kompetansestrid og til dels uklare forhold med hensyn til regelverket i Nordsjøen.

I kapittel 6 gis det en kort redegjørelse for rollen til de øvrige aktørene i Nordsjøen - dykkerselskapene og oljeselskapene. For dykkerselskapene fremholdes det at det i store deler av mandatperioden var en uheldig arbeidskultur som aksepterte trykkfallsyke med dekompresjon som en del av dykkingen. Kommisjonen antar at oljeselskapene ikke var ukjent med dette.

I kapittel 7 blir det referert en del hovedpunkter i kommisjonens undersøkelser av pionerdykkernes nåværende forhold, blant annet deres familiesituasjon, arbeids- og trygdeforhold og helsesituasjon. Av rapporten fremgår det at

"mange av pionerdykkerne har klart seg godt, ja for flere til og med meget godt, mens en ikke ubetydelig del sliter med alvorlige medisinske problemer."

Kommisjonen fremholder bl.a. at det virker sannsynlig at den til dels ekstreme arbeidspåkjenning nordsjødykkerne har vært utsatt for, utgjør en vesentlig faktor for utviklingen av sykdom hos en del av dem.

Ifølge granskingsrapporten fremgår det samtidig at antall dødsulykker og andre alvorlige ulykker gikk markert ned utover i 1980-årene, noe som sannsynligvis har å gjøre med økende kompetanse blant dykkere og dykkerledere. Andre årsaker kan være klarere regler fra myndighetenes side, og bedre håndheving av disse.

I kapittel 8 er statens, dykkerselskapenes og rettighetshavernes/operatørens rettslige ansvarsforhold

drøftet. Kommisjonen mener at staten og oljeselskapaene bør kunne holdes objektivt ansvarlige for de skader som er påført nordsjødykkerne. For dykkerselskapaene er bildet mer sammensatt. Granskingskommisjonen anbefaler at det for nordsjødykkere med helseskader bør etableres en ordning der det gis erstatning for økonomisk tap. Ordningen bør etableres og finansieres av staten, men rettighetshavere/operatører bør inviteres til å være med i finansieringen.

### 1.3 Høring av rapporten og departementets vurderinger

Rapporten fra granskingskommisjonen har vært på høring til berørte departementer og tilsynsmyndigheter, næringsorganisasjoner, enkeltelskaper og andre. I tillegg forela departementet kommisjonens rettslige vurderinger for lovavdelingen i Justisdepartementet for vurdering som egen sak.

#### 1.3.1 *Kommentarer til dykketekniske, operasjonelle og medisinske forhold mv.*

I forhold til dykketekniske og dykkeoperasjonelle forhold har det kommet noen merknader til fremstillingen av tabellverket ved luftdykking med overflatetekompresjon og bruken av pustegass ved dykking. Disse kommentarene vil bli oversendt til Oljedirektoratet for nærmere vurdering i forhold til gjeldende regelverk.

Det er ingen uenighet med hensyn til de konklusjoner som trekkes av kommisjonen med hensyn til de mulige eller sannsynlige medisinske konsekvensene av den dykkingen som har vært gjennomført i pionertiden.

Hva angår kommisjonens juridiske betenknninger og konklusjoner er det få uttalelser som direkte berører disse vurderingene. Nærmere om dette i kapittel 4.1 i meldingen.

De fleste av høringsinstansene som har uttalt seg, støtter kommisjonens forslag om å etablere en kompensasjonsordning, for nordsjødykkere med helseskader, og noen av høringsinstansene peker på at ordningen må være romslig.

Til spørsmålet om kommisjonens etterlevelse av mandatet, pekte kommisjonen selv på at mandatet i utgangspunktet var vidt formulert, og at kommisjonen har måttet avgrense sitt arbeid. Departementet har merket seg, og akseptert, de avgrensingene som er foretatt. Departementet kan ikke se at disse har hatt noen avgjørende betydning for rapportens hovedkonklusjoner eller Regjeringens videre håndtering av rapportens konklusjoner og anbefalinger.

Det er, under kommisjonens arbeid og i høringsrundten, blitt reist spørsmål ved enkelte av kommisjonsmedlemmenes, så vel som departementets, habilitet.

Det er Regjeringen som etter Stortingets vedtak er ansvarlig for oppnevningen av granskingskommisjonen og oppfølgingen av dens rapport. Stortinget er kjent med at det er Arbeids- og administrasjonsdepartementet som har foretatt oppnevningen av kommisjonen, og som skulle følge opp kommisjonens rapport. Regjeringen har etter en samlet vurdering funnet det riktig at Arbeids- og administrasjonsdepartementet sluttbehandler rapporten fra granskingskommisjonen.

#### 1.3.2 *Kommentarer til sosial- og trygdeytelser og gjeldsordning mv.*

Enkelte høringsuttalelser går videre enn granskingskommisjonens mandat. Departementet vil vurdere videre oppfølging der det anses nødvendig.

#### PENSJONSORDNINGER FOR PIONERDYKKERNE

Det er kommet høringsuttalelser som berører tema knyttet til pensjonsordninger for pionerdykkerne.

Pensjonsopptjening i folketrygden følger bestemte regler, som det ikke kan gjøres unntak fra. Nordsjødykkerne kan således etter folketrygdlovens regler ikke generelt innrømmes høyeste pensjonsgrunnlag ved uførhet eller oppnådd alderspensjon uten grunnlag i tidligere individuell inntekt.

Dersom det skulle opprettes en særskilt pensjonsordning for pionerdykkerne i Nordsjøen, vil den for øvrig i likhet med krigspensjonen måtte samordnes med pensjonsytelser etter folketrygden.

For øvrig vil konsekvensen av å innrømme en pensjonsordning for pionerdykkerne kunne være å skape presedens for andre utsatte grupper, og det vil kunne framstå som en forskjellsbehandling i forhold til andre grupper som ikke er innrømmet slike ordninger.

Etter en samlet vurdering antas det at det vil være mer hensiktsmessig med en kompensasjonsordning som foreslått i kapittel 6 enn en egen pensjonsordning for pionerdykkerne.

#### SPESIELT OM YRKESKADDE OG -SYKDOM

Det er i høringsuttalelsene tatt opp spørsmål om rettigheter ved yrkesskade (arbeidsulykker) for dykkerne.

Ved yrkesskade og visse likestilte sykdommer, jf. folketrygdloven §§ 13-3 og 13-4, gis det såkalte yrkesskadefordeler etter folketrygden.

Dykkere er berettiget til yrkesskadefordeler etter folketrygdloven på lik linje med andre yrkesgrupper dersom det er tale om en arbeidsulykke i form av en plutselig eller uventet ytre handling, etter kravene i loven. Ved yrkesskade gir psykiske lidelser som oppstår som en direkte følge av ulykken, eller som en følge av den fysiske skaden, rett til yrkesskadefordeler. Det følger imidlertid av § 13-3 tredje ledd at "lidelser som har utviklet seg som følge av psykiske påkjenninger eller belastninger over tid" ikke regnes som yrkesskade. Dette gjelder for alle yrkesgrupper, og ikke bare for dykkerne.

For de som ikke har pådratt seg yrkesskade, men yrkessykdom, gir folketrygden tilsvarende ytelser.

Sykdom som følge av endringer i barometertrykk (dekompresjonssykdom), ga rett til særfordeler ved yrkesskade allerede etter Kronprinsregentens resolusjon av 8. mars 1957.

Siden spørsmål om yrkessykdom for dykkere ofte er komplisert, bad Rikstrygdeverket i sitt saksbehandlingsrundskriv i juni 1999 om at slike tilfeller ble utredet ved Haukeland sykehus. Det ble også åpnet for at dykkere med tidligere avgjorte saker kunne henvises til Haukeland sykehus for fornyet medisinsk gjennomgang, for å skape likebehandling for nye og tidligere avgjorte saker.

Fra 1. januar 1990 trådte yrkesskadeforsikringsloven i kraft. Denne loven pålegger arbeidsgiver en plikt til å tegne forsikring til dekning av yrkesskade og yrkessykdom for arbeidstaker.

Maksimal grunnerstatning for tap av fremtidig inntekt er 30 G (grunnbeløpet i folketrygden) med et inntektsgrunnlag på 10 G, og det vil for tiden si drøyt 1,7 mill. kroner.

Loven om yrkesskadeforsikring gjelder bare for dem som har hatt status som arbeidstaker etter 1990. Folketrygdens ytelser med yrkesskadefordeler gjaldt imidlertid også før 1990.

Regjeringen ser at det vil kunne oppstå en urimelig situasjon, der dykkere i arbeidsforhold før 1990 vil ha færre rettigheter enn de som har vært ansatt som dykkere etter 1990. Dette gjelder selv om skader som er forårsaket i pionertiden vil kunne være omfattet dersom de blir konstatert i et arbeidsforhold etter 1990. Det er imidlertid viktig å være oppmerksom på at den samme urimeligheten også gjelder for andre utsatte yrkesgrupper. Dersom de pionerdykkerne som ikke omfattes av yrkesskadeforsikringsloven, likevel skulle gis samme økonomiske rettigheter som om de hadde vært omfattet av den, vil dette kunne få vidtrekkende prinsipielle konsekvenser for andre utsatte yrkesgrupper som ikke er omfattet av loven. Regjeringen mener etter en samlet vurdering at pionerdykkerne vil være best tjent med en kompensasjonsordning og andre tiltak som presentert i kapittel 6.

#### GJELDSORDNING

Det er i høringsuttalelsene tatt opp at mange pionerdykkere i dag er i en vanskelig økonomisk situasjon. Regjeringen ønsker å legge til rette for at dykkerne kan få informasjon og praktisk hjelp til å løse sine økonomiske problemer. Det vises i denne sammenheng til kapittel 6, og om bistand i den daglige livssituasjon overfor pionerdykkerne.

#### 1.3.3 *Kommentarer knyttet til statens petroleumsforsikringsfond*

Etter at fristen for høringsuttalelser til rapporten for granskingskommisjonen hadde gått ut, ble det tatt opp særskilte tema knyttet til Regjeringens oppfølging av kommisjonens rapport. Stortingets kontroll- og konstitusjonskomité tok opp, etter henvendelse fra Nordsjødykker Alliansen, om det kunne være aktuelt med utbetalinger til nordsjødykkerne med hjemmel i lov om statens petroleumsforsikringsfond av 30. mai 1986 nr. 23. Bakgrunnen for loven er at staten er selvassurandør. Dette prinsippet er også lagt til grunn for statens direkte økonomiske engasjement i petroleumsvirksomheten (SDØE), som ble opprettet i 1985.

Det legges i denne meldingen opp til en kompensasjonsordning basert på rimelighetshensyn og på et politisk grunnlag, jf. kapittel 6. Slike utbetalinger vil ikke være direkte knyttet til SDØE, og faller heller ikke inn under vanlige forsikringsvilkår for oljevirksomheten. Disse utbetalingene vil følgelig ikke være omfattet av det petroleumsforsikringsfondet etter loven skal dekke.

Dersom det konstateres et rettslig ansvar for staten på bakgrunn av SDØE-engasjementet vil dette kunne være et tilfelle der det kan komme til utbetalinger etter vanlige forsikringsvilkår i oljevirksomheten. De juridiske vurderinger som er gjort i forbindelse med kapittel 4, tilsier at lov om statens petroleumsforsikringsfond ikke kommer til anvendelse på dette grunnlag. Det betyr således at finansieringen av kompensasjonsordningen må skje på annen måte enn gjennom dette fondet.

## 1.4 Rettslige vurderinger

### 1.4.1 *Granskingskommisjonens vurderinger*

Kommisjonen kommer til at det etter dens mening er mye som taler for at staten har et rettslig ansvar. Det rettslige ansvaret kobler kommisjonen opp til ulovfestet objektivt ansvar.

Dykkerselskapenes ansvar har kommisjonen vurdert på subjektivt grunnlag, eventuelt som et arbeidsgiveransvar. Kommisjonen mener at muligheten for senskader som følge av dykking ikke var kjent i den første perioden i Nordsjøen, og mener at det i samme utstrekning er vanskelig å knytte noen subjektiv bebreidelse til dykkerselskapene for slike skader.

Kommisjonen kommer til at betraktningene om risikofordeling som begrunner et objektivt ansvar for staten, i hovedsak også gjør seg gjeldende i forhold til rettighetshavere/operatører (oljeselskapene).

### 1.4.2 *Lovavdelingens vurderinger*

Lovavdelingen uttaler, i likhet med kommisjonen, at eventuelle erstatningskrav mot staten må vurderes konkret for den enkelte dykker. Vurderingene knyttet til ansvarsgrunnlag, årsakssammenheng, økonomisk tap, foreldelse mv. vil kunne variere fra sak til sak. Det er derfor bare de mer prinsipielle sidene av spørsmålene de tar stilling til. Lovavdelingen knytter først og fremst sine merknader til spørsmålet om det foreligger et ansvarsgrunnlag for de ulike aktørene.

#### 1.4.2.1 ULOVFESTET OBJEKTIVT ANSVAR

Lovavdelingen kommer etter en samlet vurdering til at staten ikke har en sterk nok tilknytning til virksomheten til å kunne pålegges et rettslig ansvar. Det legges særlig vekt på at staten ikke er eier eller innehaver av virksomheten som ligger til grunn for skadene, og at skadelidte har andre mulige ansvarssubjekter å forholde seg til. En slik ansvarsplassering stemmer også best med regelverket for petroleumssektoren, som forutsetter at petroleumsvirksomheten skjer på rettighetshaverens regning og risiko.

#### 1.4.2.2 STATENS ARBEIDSGIVERANSVAR

Lovavdelingen bemerker at ansvar for staten etter skadeserstatningsloven § 2-1 forutsetter at noen av statens tjenestemenn har handlet uaktsomt ved utførelsen av statens oppgaver knyttet til regulering og tilsyn med dykkevirksomheten i Nordsjøen.

Selv om en skade kan føres tilbake til mangelfullt regelverk, er det etter lovavdelingens syn en sikker

regel i norsk rett at dette ikke kan medføre offentlig erstatningsansvar. Bare dersom det foreligger en klar rettsplikt til å gi de nødvendige regler, kan det tenkes å medføre et erstatningsansvar for staten. Lovavdelingen kan ikke se at det foreligger opplysninger om noen slik rettsplikt i forhold til dykkingen i Nordsjøen.

### 1.4.3 Departementets vurderinger

Departementet slutter seg til lovavdelingens vurderinger av statens erstatningsrettslige ansvar.

#### 1.4.3.1 ANSVARSGRUNNLAG - ULOVFESTET OBJEKTIVT ANSVAR

Lovavdelingen kommer til at det for dykkernes arbeidsgivere trolig kan konstateres et ulovfestet objektivt ansvar for skader på dykkerne som følge av dykkingen. Departementet slutter seg til dette.

Dykkernes arbeidsgivere vil først og fremst være dykkerselskapene, men det fantes her flere ulike arbeidsforhold for dykkere. De fleste av de dykkerselskapene som opererte i pionertiden eksisterer ikke i dag.

Etter gjeldende petroleumslov § 10-9 første ledd, og tilsvarende bestemmelse i gjeldende regelverk under pionertiden, er de aktuelle rettighetshaverne (oljeselskapene) solidarisk ansvarlig med dykkernes arbeidsgivere.

På bakgrunn av rapporten finner lovavdelingen ikke å kunne statuere et ulovfestet objektivt ansvar for staten. Det kan ikke konstateres et ansvar for staten fordi staten ikke har hatt sterk nok tilknytning til virksomheten. Dette gir uttrykk for en ansvars plassering som står i kontrast til kommisjonens vurderinger.

Kommisjonen bruker som et argument for statlig ansvar at staten har lovgivnings- og beskatningsmyndighet for virksomhet på kontinentalsokkelen. Som det fremgår av lovavdelingens vurderinger er det en sikker hovedregel etter norsk rett at mangelfullt regelverk ikke medfører erstatningsansvar. Et annet av kommisjonens hovedargument for å fastslå ansvar på ulovfestet objektivt grunnlag er statens eierskap til undersjøiske petroleumsforekomster. Det er sikker rett at eierskap til naturressursene i seg selv ikke utløser erstatningsansvar, og eierposisjonen til staten er begrenset ved at rettighetshaveren blir eier av den petroleum som utvinnes.

#### 1.4.3.2 ANSVARSGRUNNLAG - ARBEIDSGIVER-ANSVARET

Lovavdelingen drøfter arbeidsgiveransvaret, og sier avslutningsvis at AAD og OED er nærmest til å vurdere i første omgang i hvilken utstrekning regelverket på sikkerhetsområdet kan sies å medføre rettsplikter til å treffe ytterligere vedtak. Ytterligere vedtak kan i denne sammenhengen bety å gi nye forskrifter innenfor sikkerhetsregelverket, eller å treffe nødvendige pålegg overfor næringen i henhold til regelverket.

AAD slutter seg til lovavdelingens vurderinger av at det vanskelig kan fastslås noe rettslig ansvar for staten på grunnlag av det som fremkommer i kommisjonens rapport.

Departementet har merket seg kommisjonens påstand om at det er klanderverdig at myndighetene ikke greide å samle seg om en felles linje i jurisdiksjonsspørsmålet i Nordsjøen. Departementet har samtidig merket seg at lovavdelingen vanskelig kan se at det ut fra kommisjonens rapport foreligger opplysninger som gir grunnlag for å fastslå et erstatningsansvar for staten.

#### 1.4.3.3 ÅRSAKSSAMMENHENG

Vurderingene av det erstatningsrettslige vilkåret om årsakssammenheng er først og fremst en konkret vurdering i det enkelte tilfelle. Det kan imidlertid knyttes noen generelle merknader til vurderingene. Vurderingene stiller seg ulikt alt etter hvilket ansvarsgrunnlag det er tale om.

Departementet konstaterer at det på nåværende tidspunkt synes å være usikkert i hvilken grad det er en faktisk årsakssammenheng mellom dykking i Nordsjøen og senere helsemessig svikt. I en erstatningsrettslig sammenheng må denne helsemessige svikten også ha medført et økonomisk tap, som så er erstatningsberettiget.

#### 1.4.3.4 ØKONOMISK TAP

Det er ikke mulig å si mye generelt om det økonomiske tapet til de enkelte pionerdykkerne. Det er etter erstatningsretten det fulle individuelle økonomiske tap som skal erstattes, og det må dermed bli en individuell vurdering av hver enkelt dykker.

#### 1.4.3.5 FORELDELSE

Departementet antar at det ved eventuelle erstatningssøksmål fra dykkerne ikke vil være aktuelt for staten å påberope seg foreldelse. I forhold til olje- og dykkerselskapene vil antakelig foreldelsesreglene kunne være et hinder for mange dykkere for å nå frem med et erstatningskrav.

## 1.5 Offentlige kompensasjonsordninger

Selv om det ikke kan konstateres et erstatningsansvar for staten, kan det opprettes kompensasjonsordninger fra det offentlige ut fra hensynet til rimelighet, såkalte *ex gratia*-ordninger.

Opprettelse av slike ordninger må skje etter en avveining mellom de hensyn som taler for en særskilt kompensasjon til denne gruppen, og hensynet til likebehandling i forhold til andre grupper i samfunnet som har lidd skade, uten å få full dekning gjennom etablerte ordninger. Behandling av pionerdykkerne må derfor også sees i sammenheng med andre offentlige kompensasjonsordninger, og i forhold til hva slags kompensasjon og andre ytelser dykkerne allerede har mottatt.

Det eksisterer en permanent ordning med billighetserstatning fra Stortinget. Billighetserstatning ytes bare dersom skaden ikke kan dekkes etter alminnelige erstatningsrettslige regler, eller gjennom trygde- eller forsikringsordninger. Det har etter dagens praksis blitt ansett for å være en maksimal utbetaling etter ordningen på 200 000 kroner. I stortingsmeldingen omtales

eksempler på tidligere offentlige kompensasjonsordninger.

### **1.5.1 Tidligere utbetalinger til pionerdykkerne i Nordsjøen**

Dykkere som har arbeidet etter 1990, faller inn under ordningen med yrkesskadeforsikring. Yrkesskade/-sykdom konstatert av dykkere før dette tidspunkt gir ikke rett til slik erstatning.

Med virkning fra 1. juli 2000 iverksatte daværende Sosial- og helsedepartementet en ordning med særskilt kompensasjon for nordsjødykkere som har pådratt seg varig helsesvikt med reduksjon av inntektsevnen til følge. Ordningen har et skjæringstidspunkt som er satt til 1990, slik at de som arbeidet som dykkere i petroleumsvirksomheten før dette tidspunktet vil kunne søke om slik særskilt kompensasjon.

Kompensasjon til aktuelle personer, som også omfatter etterlatte, blir gitt med et engangsbeløp på inntil 200 000 kroner.

Det ble i november 2001 iverksatt en ordning med økonomisk støtte fra Statoil ASA til personer som har nedsatt arbeids- og ervervsevne etter å ha arbeidet som dykkere i petroleumsvirksomheten i Norge i perioden 1965-1990. Maksimal utbetaling var på 750 000 kroner, og det ble også gitt økonomisk støtte til etterlatte.

I tillegg har en del dykkere fått en selskapsfinansiert kompensasjonsordning ved tap av helsesertifikat for dykkere, tilsvarende 500 000 kroner.

## **1.6 Kompensasjonsordning og andre tiltak overfor pionerdykkerne i Nordsjøen**

### **1.6.1 Generelt**

Som det fremgår foran, har staten ikke nær nok tilknytning til dykkevirksomheten til å kunne bli ansvarlig etter det ulovfestede objektive ansvaret. Statens arbeidsgiveransvar blir ikke drøftet av kommisjonen, men uttalelsen fra lovavdelingen taler for at et ansvar basert på dette ansvarsgrunnlaget heller ikke er sannsynlig. I lys av de ovennevnte forhold, og at det samtidig ikke er dokumentert en tilstrekkelig klar årsaks-sammenheng mellom dykkevirksomheten og skader påført dykkerne, mener Regjeringen at det ikke kan konstateres et rettslig erstatningsansvar for staten etter de generelle linjene som kommisjonen har trukket opp.

Regjeringen mener imidlertid at staten ut fra en helhetsvurdering likevel bør ta et ansvar for at pionerdykkerne får den anerkjennelsen og oppreisningen som de fortjener.

Regjeringen legger vekt på at den nå har tilstrekkelig grad av kunnskap til å kunne foreta et oppgjør som gir en rimelig oppreisning for pionerdykkerne. Regjeringen mener derfor at det bør etableres en kompensasjonsordning, kombinert med en kollektiv anerkjennelse av pionerdykkerne, og bistand i deres daglige livssituasjon.

Regjeringen anser en kompensasjonsordning nå for å være en bedre løsning enn å legge opp til videre konkrete utredninger av rettslig ansvar for noen aktører på kontinentalsokkelen overfor de enkelte dykkerne. Regjeringen finner det ikke naturlig at det etableres et

domstolslignende organ som tar konkret stilling til ansvarsforhold for de ulike aktører i forhold til enkeltpersoner og enkelthendelser. Slike prosesser vil mer naturlig ligge til de ordinære sivile domstoler.

Etter lovavdelingens syn vil staten i medhold av en klausul som har vært vanlig forekommende i utvinningstillatelser, kunne kreve regress for det den eventuelt måtte bli idømt dersom det skulle bli tale om et ansvar for staten på objektive grunnlag. Dette må muligens modifiseres noe dersom staten eventuelt skulle bli ansett ansvarlig på grunnlag av et arbeidsgiveransvar. En eventuell regressadgang kommer dermed i tillegg til at det ifølge lovavdelingen trolig kan konstateres et rettslig ansvar for rettighetshaverne. Denne regressadgangen taler således i enda større grad for at rettighetshaverne/operatørene bør ansvarliggjøres ved tiltak overfor pionerdykkerne i Nordsjøen.

Regjeringen mener på denne bakgrunn at olje- og dykkerselskapene bør ansvarliggjøres, i henhold til de juridiske vurderinger som er gjort, ved at de inviteres til å bidra til å finansiere kompensasjonsordningen og den kollektive anerkjennelsen sammen med staten.

Næringen kan i tillegg inviteres til å bidra til å bedre utdanningsstilbudet for dykkere i dag. Utdannings- og forskningsdepartementet (UFD) arbeider med et opplegg for dette.

### **1.6.2 Utforming av en kompensasjonsordning for nordsjødykkere**

Pionerdykkerne vil, slik Regjeringen ser det, være best tjent med en standardisert økonomisk kompensasjon, hvor tidligere utbetalinger fra Sosial- og helsedepartementet og Statoil ASA ikke går til fradrag. Nemnda vil kunne utrede i hvilken grad utbetalingene skal samordnes med andre tidligere ytelser til pionerdykkerne, slik som eventuelle forsikringsutbetalinger. Det bør legges opp til en kompensasjonsordning få måneder etter at det er bevilget midler til dette, og opprettet en nemnd for å administrere den. På den måten sikres en raskest mulig oppfølging av kommisjonens rapport. Regjeringen legger opp til at tvil om kriteriene for utbetaling kommer pionerdykkerne til gode. Etterlatte etter dykkere gis kompensasjon der dykkers død antas å ha sammenheng med dykkingen. Det forutsettes for ordningen at utbetalingene unntas fra skatteplikt.

Det vil ved utbetalingen av kompensasjon bli stilt som vilkår at denne utbetalingen skal gå til fradrag i en personskadeerstatning for samme skade som søkeren senere eventuelt blir tilkjent gjennom et sivil erstatningssøksmål. Et slikt forbehold vil kunne være av betydning med hensyn til å få oljeselskapene til å medfinansiere en slik ordning.

Høringsuttalelsene har ikke vært entydige i forhold til i hvilket omfang det skal gis økonomisk kompensasjon til pionerdykkerne. Hensynet til likebehandling i forhold til andre grupper legger også føringer på omfanget av kompensasjonen. Dette har vanskeliggjort Regjeringens arbeid med å trekke konklusjoner i forhold til det økonomiske omfanget av en kompensasjonsordning. Regjeringen vil derfor, i forbindelse med

budsjettbehandlingen komme tilbake til spørsmålet om hva som vil være en rimelig kompensasjonsordning.

### **1.6.3 Anerkjennelse av dykkernes innsats i petroleumsvirksomheten**

Sett i lys av den betydningen dykkevirksomheten på kontinentalsokkelen har hatt for gjennomføringen av petroleumsvirksomheten, og den personlige risiko den enkelte dykker ble utsatt for, mener Regjeringen at det i tillegg for eksempel kan opprettes et fond med formål å bidra til at kunnskapen om pionerdykkernes arbeidsinnsats sikres for ettertiden. Et eventuelt fond må forvaltes på en best mulig måte overfor nordsjødykkerne. Departementet vil utrede dette nærmere.

### **1.6.4 Bistand overfor pionerdykkere i den daglige livssituasjon**

Departementet har varslet at det vil bidra til opprettelse av en kontakttelefon som et førstelinjetilbud overfor tidligere nordsjødykkere allerede sommeren 2003. Telefontjenesten kan for eksempel brukes til å gi pionerdykkerne praktisk og mental støtte.

### **1.6.5 Administrasjon**

For å administrere en individuell ordning mener Regjeringen at det bør opprettes en nemnd med juridisk og medisinsk kompetanse. Det foreslås at en kompensasjonsordning er søknadsbasert.

For den kollektive anerkjennelsen av pionerdykkernes innsats ser departementet for seg at det må opprettes en ordning av mer langsiktig karakter, der det først hovedsakelig vil være avkastningen av en eventuell fondskapital som benyttes.

For bistand overfor pionerdykkerne i den daglige livssituasjon, vil det kunne opprettes en stiftelse som har som formål å organisere og drifte en kontakttelefon overfor tidligere nordsjødykkere.

## **1.7 Økonomiske konsekvenser**

Regjeringen mener at det bør gis en økonomisk kompensasjon, samt en kollektiv anerkjennelse til pionerdykkerne i Nordsjøen. Bistand overfor pionerdykkerne til den daglige livssituasjon iverksettes i påvente av behandlingen av stortingsmeldingen allerede i 2003, jf. søknad om etablering og drift av en kontakttelefon for tidligere nordsjødykkere.

Det forutsettes også en bevilgning til å administrere nemnda som skal vurdere de enkelte pionerdykkerne for individuell kompensasjon.

## **2. KOMITEENS MERKNADER**

### **2.1 Innledning**

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Sigvald Oppebøen Hansen, Reidar Sandal, Karl Eirik Schjøtt-Pedersen og Signe Øye, fra Høyre, Peter Skovholt Gitmark, Hans Kristian Hogsnes og Kari Lise Holmberg, fra Fremskrittspartiet, Torbjørn Andersen og Per Sandberg, fra

Sosialistisk Venstreparti, Karin Andersen og Heikki Holmås, fra Kristelig Folkeparti, Anita Apelthun Sæle og Ivar Østberg, og fra Senterpartiet, lederen Magnhild Meltveit Kleppa, viser til St.meld. nr. 47 (2002-2003) som omhandler opprettelsen av en kompensasjonsordning for pionerdykkerne i Nordsjøen. Komiteen registrerer og tar til etterretning at Regjeringen har lagt vekt på at et bredt flertall i Stortinget skal skissere ordningens omfang og størrelse.

Komiteen registrerer at det er Regjeringens hensikt at pionerdykkerne som gjorde et banebrytende arbeid i Nordsjøen fra 1965 til 1990, også omtalt som pionertiden, skal få den oppreisningen og økonomiske kompensasjonen Stortinget og Regjeringen mener de har krav på, og gis en kollektiv anerkjennelse.

Komiteen viser til at meldingen tar utgangspunkt i arbeidet til Granskingskommissjonen for undersøkelse av pionerdykkernes forhold i Nordsjøen, oppnevnt av Regjeringen 2. mars 2001, etter vedtak i Stortinget 13. juni 2000.

Komiteen mener granskningsrapporten fjerner all tvil om at en ikke ubetydelig del av pionerdykkerne sliter med medisinske og psykiske senskader som følge av pionerdykkingen.

Komiteen finner det derfor riktig å fremme forslag som tilkjenner gunstige kompensasjonsordninger som ikke bare gir økonomiske bidrag, men som også gir pionerdykkerne den oppreisning de fortjener.

Komiteen tar ikke stilling til hvorvidt det foreligger et rettslig erstatningsansvar, og fremmer forslag om en kompensasjon uavhengig av dette.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Høyre og Kristelig Folkeparti, konstaterer at det er bred enighet om at det økonomiske oppgjøret med pionerdykkerne skal gjøres på en enklest mulig måte; rask og effektivt, til det beste for dykkerne. Flertallet mener det derfor må legges enkle prinsipper til grunn for et oppgjør med dykkerne, og administrasjonen av dette.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet viser til at saken ikke kan vente lenger. En rask løsning krever at staten påtar seg det økonomiske ansvaret for oppgjøret.

Disse medlemmer foreslår derfor at Stortinget skal vedta å gi pionerdykkerne oppreisning og økonomisk kompensasjon etter gjeldende erstatningsregler som om staten hadde et objektivt ansvar for pionerdykkerne.

### **2.2 Begrunnelse**

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Fremskrittspartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet, viser til at fra 1980-1981 har forskningsrelaterte dykk blitt fremlagt for en forskningsetisk komité for medisiner. Flertallet viser videre til at i forbindelse med granskningen av pionerdykkernes forhold i Nordsjøen

avga den forskningsetiske komiteen en høringsuttalelse hvor den understreket:

"betydningen av at arbeidsgiver anerkjenner arbeidstakere som forsøkspersoner når det utføres forskningsdykk og at forskningsvirksomhet for arbeidstakere underkastes den samme etiske vurdering som gjelder for all medisinsk forskning."

Flertallet mener dette er en viktig påpekning som må få innvirkning på statens villighet til å påta seg et moralsk og politisk ansvar for pionerdykkerne.

Komiteen viser til at etter mer enn 25 års virksomhet, er det fortsatt usikkerhet og uenighet om kunnskap vedrørende skader - og årsaksforhold - etter dypdykking. Komiteen viser også til at det er usikkerhet og uenighet om grensene for aksepterte standard-prosedyrer.

Komiteen mener at man ikke kan komme forbi at virksomheten har vært risikabel. Blant i alt ca. 350 dykkere er det en overhyppighet av dødsfall, selvmord og helseskader. Komiteen er imidlertid kjent med at det ikke finnes fullstendig oversikt av omfanget.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Fremskrittspartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet, viser til at Statoil på 90-tallet arbeidet for å etablere en ubemannet nødberedskap, men at de allikevel valgte bemannet nødberedskap. Denne beredskapen forutsetter at forskningsvirksomheten på dypdykk må fortsette. På bakgrunn av erfaringene man har til nå innebærer slik forskning en vesentlig risiko for forsøkspersoner. Flertallet mener dette skaper en vanskelig forskningsetisk situasjon. Flertallet vil understreke at forsøkspersoners sikkerhet alltid må settes foran forskningens interesser.

Flertallet viser til at etter det siste forsøksdykket høsten 2002, som ga flere uventede helsefunn, satte operatørselskap og Oljedirektoratet grensen for dypdykk til 180 m. Flertallet viser til det faktum at det finnes installasjoner på dyp helt ned til 360 m. Det er ikke godtgjort at det ikke fortsatt vil kunne oppstå situasjoner der dykkere trengs for nødberedskap ned til slike dyp.

Flertallet viser til at det ikke finnes konsekvensanalyser for hvordan dette eventuelt skal håndteres. Flertallet ber derfor Regjeringen straks finne en forsvarlig håndtering av denne uavklarte situasjonen.

Komiteen viser til at når det gjelder helseskader baserer granskningsrapporten seg kun på selvrappotering gjennom spørreundersøkelse (235 av ca. 350) og intervju (83). Det fremkom at:

"en ikke ubetydelig del sliter med alvorlige medisinske problemer."

Hele 83 pst. av dykkerne opplevde livsfarlige situasjoner under dykking.

I en slik situasjon mener komiteen det var påkrevd at Sosial- og helsedepartementet påla alle trygdekontor

å henvise mistanke om dykkersykdom til Haukeland sykehus.

Komiteen viser til at det i rapporten fra Haukeland framkom at det var 81 dykkere som var undersøkt, av i alt 115 henviste. En stor andel av disse hadde helseskader. Nytt er at funksjonsforandringer som tidligere ikke ble ansett som så alvorlige, over tid har blitt mer uttalt, gitt mer kliniske symptomer og har medført en betydelig forringelse av livskvaliteten til de impliserte. Av rapporten fra Haukeland sykehus framgår det at 90 pst. av dykkerne har fått psykiske stressrelasjoner som resultat av å ha blitt utsatt for:

"alvorlige hendelser med umiddelbar fare for eget liv eller meddykkers liv og helse."

Komiteen viser til at Sosial- og helsedirektoratet har gitt midler til Haukeland sykehus for å invitere de resterende pionerdykkerne til undersøkelse. Komiteen registrerer at en hypotese er at det er de sykeste som hittil er undersøkt. Hvis så er tilfelle, kan det tyde på at risikoen ved dykking er mindre enn de begrensede undersøkelser som hittil er gjennomført har antydning.

Komiteen mener det er viktig at disse undersøkelsene gjøres. Dette vil være med på å avklare helseskadelige effekter av dypdykk.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Fremskrittspartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet, deler ikke Regjeringens oppfatning om at ytterligere forskning ikke vil kunne gi sikrere vitenskapelige resultater.

Komiteen mener det kan være vanskelig å påvise klare årsaksforhold, men usikkerhet om et entydig resultat er ikke tilstrekkelig grunnlag for å stanse videre forskning.

Komiteen kan ikke utelukke at det foreligger ansvar for flere instanser, men tar ikke stilling til dette. Imidlertid vil det være både u hensiktsmessig og i mange tilfeller uoverkommelig for dykkerne å starte en rettsprosess for å påvise ansvar for hvert enkelt dykk.

Komiteen viser til at Regjeringen mener at staten ikke har nær nok tilknytning til dykkevirksomheten til å kunne bli ansvarlig etter det ulovfestede objektive ansvaret. Komiteen viser også til at det er tvilsomt om det kan fastlås et ansvar med bakgrunn i statens arbeidsgiveransvar.

Komiteen viser til at arbeidsgiveransvaret heller ikke ble vurdert eller drøftet av granskningskommisjonen.

Komiteen viser også til at det er dissens mellom kommisjonen og Regjeringen vedrørende et rettslig erstatningsansvar, og at det etter Regjeringens vurdering ikke er dokumentert en tilstrekkelig klar årsaksammenheng mellom dykkevirksomheten og skader påført dykkerne. Komiteen deler derfor Regjeringens konklusjon om at det må etableres en kompensasjonsordning.

Komiteen vil påpeke at dykkere i arbeidsforhold før 1990 ikke har de samme rettigheter til yrkesskadeerstatning som de som har vært ansatt etter 1990, og at dette kan oppleves som urimelig. Det er imidlertid viktig å være oppmerksom på at den samme urimeligheten også gjelder for andre utsatte yrkesgrupper. Dersom de pionerdykkerne som ikke omfattes av yrkesskadeforsikringsloven, likevel skulle gis samme økonomiske rettigheter som om de hadde vært omfattet av den, vil dette kunne få vidtrekkende prinsipielle konsekvenser for andre utsatte yrkesgrupper som ikke er omfattet av loven. Komiteen støtter Regjeringens vurdering av dette.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet finner det riktig å påpeke at en kompensasjonsordning for nordsjødykkerne ikke skal skape presedens i forhold til andre grupper i samfunnet som fortjener oppreisning og erstatning av staten. Disse medlemmer legger til grunn at en finner en ordning i hver enkelt sak. Disse medlemmer stiller seg undrende til at flertallet foreslår en kompensasjonsordning som relateres så sterkt til dagens lov om yrkesskadeforsikring. Disse medlemmer mener videre at pionerdykkerne med sin spesielle tilknytning til framveksten av norsk oljevirkksomhet skal få sin erstatning fra Petroleumsforsikringsfondet.

### 2.3 Kompensasjonens utforming

Komiteen gir tilslutning til at operatørselskapene inviteres til å delta i finansieringen av kompensasjonsordningen.

Komiteen understreker at kompensasjon ikke gis med noe forbehold om at operatørselskapene tar imot en slik invitasjon.

Komiteen viser til erfaringer fra pasientskadeerstatningsordningen, så vel som produktansvarsloven, som viser at det kan være svært vanskelig å nå frem med krav da det i mange tilfeller kan reises tvil om hvorvidt det er en direkte årsakssammenheng. Slik vil det også være for nordsjødykkerne.

Komiteen mener det må være tilstrekkelig at den medisinske undersøkelsen fra Haukeland sykehus viser at det er sannsynlig at helseskadene er relatert til dukking. Dette svarer til det etiske prinsippet om at man lar tvilen komme dykkerne til gode.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Høyre og Kristelig Folkeparti, mener at flere av prinsippene for utbetaling kan hentes fra lov om yrkesskadeforsikring av 16. juni 1989 nr. 65 (yrkesskadeforsikringsloven). Dette innebærer en standardisert erstatning, som vil være enkel å betjene og som ikke medfører omfattende prøving av hver enkelt dykker.

Flertallet mener at følgende retningslinjer skal gjelde for kompensasjonsordningen:

1. Dykkere som har utført dykkeroppdrag i Nordsjøen underlagt norsk petroleumslovgivning i peri-

oden fra og med 1965 til og med 1990 gis kompensasjon etter denne ordning.

Dykkere må på søknadstidspunktet være medlem av norsk folketrygd, eller ha vært medlem av norsk folketrygd i perioden 1965-1990.

Kompensasjon gis til etterlatte, når det kan godtgjøres at avdøde fylte vilkårene for å få kompensasjon. Som etterlatte anses personer som fyller vilkårene for å få etterlattepensjon eller barnepensjon fra folketrygden.

2. Kompensasjon gis til personer som er påført
  - skade og sykdom forårsaket av arbeidsulykke etter folketrygdloven § 13-3 (yrkesskade),
  - skade og sykdom som i medhold av folketrygdloven § 13-4 er likestilt med yrkesskade,
  - annen skade og sykdom, dersom denne skyldes arbeidsrelaterte forhold knyttet til dukking i Nordsjøen i perioden 1965-1990. Som annen skade/sykdom anses også psykiske lidelser, herunder posttraumatisk stressyndrom.

Skade/sykdom som nevnt over skal anses forårsaket i arbeid på arbeidsstedet i arbeidstiden, med mindre nemnda kan påvise at dette åpenbart ikke er tilfellet.

3. Utbetalingene av kompensasjon graderes etter uføregrad ved uførepensjon fra folketrygden, og knyttes opp til grunnbeløpet i folketrygden (G). Maksimal utbetaling settes til 40 G.

Det utbetales kompensasjon etter følgende prinsipper:

- 35 G ved uføregrad på til og med 50 pst.
- 36 G ved uføregrad på 60 pst.
- 37 G ved uføregrad på 70 pst.
- 38 G ved uføregrad på 80 pst.
- 39 G ved uføregrad på 90 pst.
- 40 G ved uføregrad på 100 pst.

Dersom det ikke foreligger en uføregrad ved uførepensjon fra folketrygden, fastsettes utbetalingen basert på medisinsk invaliditet etter samme prinsipper for utbetaling som over. Ved medisinsk invaliditet settes utbetalingen til kr 0 dersom det er tale om en invaliditet på under 15 pst.

Utbetalingen kan enten betales ut som en engangssum eller over et visst antall år. Ved særlige sosialmedisinske hensyn kan det settes vilkår om årlig utbetaling.

4. Det skal gjøres fradrag for følgende utbetalinger:
  - utbetalinger foretatt til dykkere etter ordningen med strakshjelp, etablert av Arbeids- og administrasjonsdepartementet 27. juni 2003, jf. St.prp. nr. 85 (2002-2003),
  - utbetalinger i henhold til yrkesskadeforsikringsloven for samme skade/sykdom i samme periode.
5. Ordningen administreres av en regjeringsoppnevnt nemnd på fem personer. Nemndas leder må være jurist, og ha bakgrunn som dommer eller ha tilsvarende kompetanse. Ett medlem må ha medisinsk kompetanse, med særlig kjennskap til dykkemedisin. Ett medlem skal representere LO.

Nemndas saksbehandling er skriftlig og søk-



nadsbasert. Den enkelte dykker har anledning til å fremlegge sin sak i møte med nemnda, og reisekostnader i den forbindelse dekkes av nemnda. Nemndas avgjørelser kan ikke påklages.

6. Ordningen trer i kraft 1. juli 2004. Søknader må være innkommet innen 1. juli 2006, likevel slik at en søknad om mulig også kan behandles senere, dersom det foreligger særlige omstendigheter og fristoversettelsen ikke er forsettlig.

Ordningen kunngjøres ved ikrafttredelse i egnede medier, slik at alle aktuelle dykkere gis anledning til å søke.

Flertallet fremmer følgende forslag:

"Stortinget ber Regjeringen etablere en kompensasjonsordning for pionerdykkerne i Nordsjøen i samsvar med de retningslinjer som framgår av merknad fra komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Høyre og Kristelig Folkeparti, i Innst. S. nr. 137 (2003-2004)."

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet viser til at disse medlemmers forslag til kompensasjonsordning baseres på utgangspunktet om full erstatning til skadelidte og etterlatte etter samme prinsipper som i skadeerstatningsloven. Erstatning til skadelidte og deres etterlatte behandles som om staten har objektivt ansvar for dykkerne. Disse medlemmer vektlegger behovet for en individuell vurdering fordi skaden har oppstått på ulikt stadium i yrkeskarrieren.

Disse medlemmer viser til en målsetting om at man skal få en rask og uavhengig erstatningsutmåling, og at disse medlemmer derfor foreslår at erstatningsordningen fastsettes av en voldgiftsrett hvor nordsjødykkerne har rett til å fremlegge sin sak for dem som skal foreta utmålingen av utbetalingene.

Disse medlemmer viser til at voldgiftsrett er en lovregulert partssammensatt rett med etablerte og klare regler for prosedyre.

Disse medlemmer understreker viktigheten av at arbeidet skjer i så full offentlighet som mulig, i den grad det er mulig av hensyn til taushetsplikt mv. Disse medlemmer understreker videre at valget av en voldgiftsrett for å utmåle kompensasjon til dykkerne er valgt av hensyn til å få en så rask og smertefri prosess som mulig. Disse medlemmer ber Regjeringen om å legge dette til grunn for sitt videre arbeid.

Disse medlemmer foreslår at følgende retningslinjer skal gjelde for erstatningsutmålingen:

1. Dette oppgjøret skal omfatte dykkere som har utført dykkeroppdrag i Nordsjøen underlagt norsk petroleumsgivning i perioden fra og med 1965 til og med 1990 og etterlatte av disse.

De dykkere og deres etterlatte som omfattes av dette erstatningsoppgjøret skal erstatningsrettslig behandles som om staten er ansvarlig for de tap som de er blitt påført som følge av deres arbeid som dykkere i Nordsjøen, jf. yrkesskadeforsikringsloven § 11 annet ledd. Det foretas dermed et fullstendig og endelig oppgjør i forholdet mel-

lom staten og dykkerne/deres etterlatte i anledning krav etter første ledd.

Staten forbeholder seg retten til å kunne gjøre regresskrav gjeldende overfor dykkernes tidligere arbeidsgivere, operatørselskaper m.fl. En erstatning må ikke basere seg på forbehold og/eller forutsette at operatørselskapene tar imot invitasjonen eller tap av regresskrav.

2. Dykkerne og etterlatte skal ha full erstatning for tap som omfattes av pkt. 1, beregnet fra skadetidspunktet, jf. folketrygdlovens § 13-5. Inntekt uten skaden settes til forventet inntekt, forventet pensjonsalder settes til 64 år, og eventuelle avdødes særforbruk settes til 35 pst. Skatteulempen settes til 25 pst. Menerstatningen tilkjennes etter vanlige regler med tillegg av 25 pst. Det settes ingen øvre grense for utbetalinger.

Det skal gjøres fradrag for lønn under sykdom, strakstiltak og lignende ytelser, trygdeytelser, ytelser fra pensjonsordning, forsikringsytelser og andre forsikringsytelser i henhold til skadeerstatningslovens § 3-1 tredje ledd.

3. For de beløp som fastsettes etter pkt. 2 skal det tilkjennes renter fra skadetidspunktet med 5 pst. p.a. med mindre andre tap er lidt.
4. Staten skal ikke påberope seg noen foreldelsesfrist i anledning skader som omfattes av pkt. 1, jf. pkt. 2, og heller ikke i relasjon til renteberegningen etter pkt. 3.
5. Erstatning etter pkt. 2 og renter etter pkt. 3 fastsettes av en voldgiftsrett på tre medlemmer. Staten og Nordsjødykkeralliansen utpeker hver ett medlem av voldgiftsretten. Disse utpeker i fellesskap voldgiftsrettens leder. Voldgiftsrettens leder skal være jurist, og ha de kvalifikasjoner som kreves for å være dommer i Høyesterett.

Voldgiftsrettens vedtak er endelig.

For øvrig får tvistemålslovens kap. 32 anvendelse.

6. Erstatning etter pkt. 2 og renter etter pkt. 3 belastes Statens Petroleumsforsikringsfond. Utgifter til voldgiftsretten belastes også Statens Petroleumsforsikringsfond.
7. Bestemmelsene om dette oppgjøret får bare anvendelse på de dykkere/deres etterlatte som senest 31. desember 2007 tiltrer ovenstående punkter 1-6. For å være omfattet av dette oppgjøret må krav være reist overfor voldgiftsretten senest 31. desember 2007, likevel slik at sak kan reises også senere, dersom det foreligger særlige omstendigheter og fristoversettelsen ikke er forsettlig.

Eventuelle tidligere erstatningsutbetalinger og tidligere kompensasjonsordninger fra det offentlige til pionerdykkerne fratrekkes det endelige oppgjøret.

8. Det bør legges til rette for at erstatningsbeløpet kan utbetales over tid dersom dette er et ønske fra erstatningsmottaker.

Disse medlemmer fremmer følgende forslag:

"Stortinget ber Regjeringen etablere en erstatningsordning for pionerdykkerne i Nordsjøen i samsvar med

de retningslinjer som framgår av merknad fra medlemmene fra Fremskrittspartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet i Innst. S. nr. 137 (2003-2004)."

## 2.4 Økonomisk oppreisning

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Senterpartiet, finner det riktig at det i tillegg til den økonomiske kompensasjonen skal gis en oppreisning til dem som fyller vilkårene i flertallets retningslinjer for kompensasjonsordningen, jf. pkt. 2.3. Oppreisningen skal være innenfor rammene av billighetserstatning og fastsettes til 200 000 kroner. Flertallet legger vekt på at denne oppreisningen også ytes til etterlatte. Flertallet viser til forslag under pkt. 2.6.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet har kommet til at det skal ytes en oppreisning på 1,2 mill. kroner til hver av pionerdykkerne, denne oppreisningen ytes også til etterlatte, jf. forslag under pkt. 2.6.

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti går inn for erstatning som om staten hadde et objektivt ansvar, og oppreisning gjennom de kollektive ordningene foreslått under pkt. 2.5.

## 2.5 Andre tiltak

Komiteen vil peke på at dagens organisering av dykkeaktivitet er langt fra tilfredsstillende. Derfor er det viktig å ha en gjennomgang av hvordan dykkeraktiviteten drives på norsk sokkel i dag. Komiteen viser til at de klanderverdige forhold, som granskingskommisjonen har beskrevet i pionertida, også har foregått etter denne tid. Derfor må disse forholdene gjennomgås og rettes opp. Komiteen viser til at LO har etablert et eget dykkerutvalg som med bakgrunn i historien skal peke på utfordringer og problemstillinger som må løses for at dykkerne skal sikres trygghet for sikkerhet, helse og arbeidsforhold i fremtida. Komiteen viser til at Nordsjødykkalliansen (NSDA) er representert i dette utvalget.

Komiteen mener at dykkerutvalget bør kunne benyttes i det videre arbeid med organiseringen av dykkeraktiviteten på norsk sokkel.

Komiteen fremmer følgende forslag:

"Stortinget ber Regjeringen om å komme tilbake til Stortinget med en gjennomgang av hvordan dykkeraktiviteter organiseres på norsk sokkel i dag."

Komiteen viser til at NSDA og en rekke enkeltpersoner direkte eller indirekte har medvirket, med egne ressurser som innsats, for å dokumentere mangler og omfang vedrørende pionerdykkernes situasjon, situasjonsbeskrivelser for øvrig samt betydelig bistand i det daglige til enkelte pionerdykkere. Komiteen ber derfor Regjeringen i samråd med NSDA om å finne rimelig kompensasjon til NSDA og de personer som dette berører, for deres dokumenterte utgifter i denne forbindelse. Komiteen viser til forslag under pkt. 2.6.

Komiteen viser til at mange av dykkerne har fått problem med å fungere sosialt i samfunnet. På denne bakgrunn mener komiteen at mange vil ha behov for gratis bistand i det daglige liv, bl.a. til å ordne opp i det økonomiske uføret som enkelte har kommet opp i.

Komiteen registrerer at Arbeids- og administrasjonsdepartementet bevilget 1,5 mill. kroner til Stiftelsen Kontakttelefonen i 2003, og at departementet viderefører støtten også i 2004. Komiteen mener denne ordningen bør videreføres også utover 2004, og at det må budsjetteres med midler til dette inntil ett år etter at fristen for å reise krav om økonomisk kompensasjon er videreført.

Komiteen viser til stortingsmeldingens omtale om behovet for informasjon og praktisk hjelp til å løse den enkeltes økonomiske problemer. Komiteen viser til at Stiftelsen Kontakttelefonen allerede har bred erfaring på dette området. Det vil for flere av dykkerne være nødvendig med råd og bistand i forholdet mellom erstatning og eventuell gjeldshåndtering. Komiteen mener at Stiftelsen Kontakttelefonen bør være den som tar stilling til behovet for, og omfanget av, gjeldsrådgivning og annen personlig hjelp til den enkelte dykker eller pårørende.

På denne bakgrunn fremmer komiteen følgende forslag:

"Stortinget ber Regjeringen videreføre støtten til Stiftelsen Kontakttelefonen inntil ett år etter at fristen for å reise krav om økonomisk kompensasjon er utløpt."

Komiteen viser til at Norsk Oljemuseum på ulike vis har jobbet med dykkersaken.

Komiteen viser til at museet siden åpningen i 1999 har hatt en liten, men svært ufullstendig utstilling om dykking, uten at mange av de sentrale problemstillingene omkring pionerdykkerne er eksplisitt adressert. Videre viser komiteen til at museet allerede i 1999 arrangerte et stort dykkertreff for å samle mange av dem som tilhører miljøet.

Komiteen viser også til at oljemuseet i disse tider gjennomfører et mindre fotoregistreringsprosjekt med støtte fra ABM-utvikling. Museet utviklet i tillegg i løpet av 2003 et forprosjekt for et grundig dokumentasjons- og utstillingsprosjekt: "Nordsjødykkingens Historie". Komiteen registrerer at dette prosjektet foreløpig avventer finansiering.

Komiteen er også kjent med at forprosjektet "Nordsjødykkingens Historie" omfatter planer om et bokverk. Dette med bakgrunn i at den innsatsen dykkerne har gjort innen norsk olje- og gassvirksomhet bokstavelig talt har vært skjult av havet.

Komiteen ber Regjeringen i samarbeid med Norsk Oljemuseum, NSDA og andre relevante historiske og oljefaglige miljøer, legge til rette for og stimulere til at det lages en beretning i form av en bok som gjennomgår innsatsen fra pionerdykkerne.

Komiteen mener det skal bevilges inntil 10 mill. kroner til Norsk Oljemuseum i Stavanger, som får ansvaret for koordinering, prosjektering og iverksettelse av:

- Etablering av en permanent eller vandrende utstilling, som dokumenterer og bevarer pionerdykkerens innsats.
- Utarbeiding av en beretning i form av en bok, som dokumenterer innsatsen til pionerdykkerne.
- Utarbeiding av diplom til pionerdykkerne som et verdig minne for den ærefulle innsatsen pionerdykkerne gjorde for landet.

Komiteen viser til forslag under pkt. 2.6.

Komiteen viser til at det norske oljeeventyret gjennom mer enn 30 år har vært svært viktig for norsk økonomi og bidratt til verdiskaping, sysselsetting og industrireiseing over store deler av landet.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet viser til at oljenæringen har bidratt til at Norge innen dette fagområdet er i verdenstoppen i teknologiutvikling og i tillegg har sikret oss enorme inntekter som i dag best kan synliggjøres ved at vi har nærmere 800 mrd. kroner "på bok" og er et av verdens rikeste land. Dessverre har denne medaljen også sin bakside. Det ene eksempelet på dette, som ivaretas i St.meld. nr. 47 (2002-2003), er våre pionerdykkere, som grunnet ekstreme påkjenninger ofte sliter med alvorlige senskader etter dukking på sokkelen. Mennesker som gjennom en årrekke har fått en svært dårlig behandling fra myndighetenes side, og flere har dessverre i desperasjon og fortvilelse også tatt sitt eget liv.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet ønsker også å sette fokus på andre etterlatte, overlevende og skadede etter ulykker på sokkelen. Disse medlemmer viser til at noen av disse har falt mellom to stoler og ikke fått oppfølging verken økonomisk eller på annen måte.

Disse medlemmer viser til at etterlatte og overlevende etter eksempelvis "Deep Sea Driller"-ulykken i mars 1976 har problemer i forhold til juridisk rett til oppfølging og hjelp. Med bakgrunn i ulykker på norsk kontinentsokkel finner disse medlemmer det riktig også å etterlyse samfunnets moralske ansvar overfor disse, og andre i samme situasjon.

Disse medlemmer fremmer følgende forslag:

"Stortinget ber Regjeringen fremme forslag til en kompensasjonsordning for etterlatte eller overlevende etter ulykker på norsk kontinentsokkel."

## 2.6 Finansiering

Komiteen registrerer at Regjeringen i stortingsmeldingen ikke har vurdert Stortingets adgang til å treffe vedtak om at utbetalinger i en eventuell kompensasjonsordning vedrørende pionerdykkerne, belastes Statens Petroleumsforsikringsfond (SPF).

Komiteen viser til at SPF etter lov 30. mai 1986 nr. 23 § 1 skal tjene som en reserve for utbetalinger til dekning av skader og ansvar som rammer staten i egenskap som direkte økonomisk deltaker i petroleumsvirksomheten. Komiteen viser til at fondets midler stammer

fra bevilgninger over statsbudsjettet, jf. § 2. Etter § 3 skal utbetalinger fra fondet finne sted i henhold til beslutninger som Regjeringen treffer innenfor de rammer fondet skal dekke.

Komiteen viser til at ansvaret for å treffe beslutning om utbetaling er delegert til Olje- og energidepartementet (OED).

Komiteen viser til at lov om Statens Petroleumsforsikringsfond setter begrensninger for Regjeringens (OEDs) disposisjon over midlene i SPF.

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti, Fremskrittspartiet og Senterpartiet viser videre til at Stortinget kan treffe vedtak om endring av loven slik at SPF kan brukes til det formål Stortinget ønsker, herunder dekning av kompensasjonsordninger til nordsjødykkerne.

Disse medlemmer mener kompensasjon for pionerdykkernes lidte tap skal belastes Statens Petroleumsforsikringsfond. Disse medlemmer ber Regjeringen innen utgangen av april 2004 om å utforme forslag til lovendring som gjør dette mulig.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Høyre og Kristelig Folkeparti, viser til merknad under pkt. 2.3 og fremmer følgende forslag:

"Stortinget ber Regjeringen komme tilbake med forslag til finansiering av Stortingets vedtak om kompensasjonsordning i forbindelse med Revidert nasjonalbudsjett 2004."

Et annet flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Senterpartiet, viser til merknad under pkt. 2.4 og fremmer følgende forslag:

"Stortinget ber Regjeringen i Revidert nasjonalbudsjett 2004 fremme forslag til overslagsbevilgning til utbetaling av oppreisning til pionerdykkerne i Nordsjøen. Oppreisningen skal være på 200 000 kroner og skal også ytes til etterlatte."

Komiteen viser til merknader under pkt. 2.5 og fremmer følgende forslag:

"Stortinget ber Regjeringen komme tilbake i Revidert nasjonalbudsjett 2004 med en ramme for økonomisk kompensasjon for dokumenterte utgifter til Nordsjødykkeralliansen (NSDA) og enkeltpersoner som har medvirket til at pionerdykkernes innsats er blitt kompensert og hedret."

"Stortinget ber Regjeringen i Revidert nasjonalbudsjett 2004 fremme forslag om en bevilgning på inntil 10 mill. kroner til Norsk Oljemuseum i Stavanger."

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet mener at oppreisningen til pionerdykkerne i Nordsjøen må dekkes inn over statsbudsjettets

ordinære midler. Disse medlemmer mener slik bevilgning bør vedtas i forbindelse med Revidert nasjonalbudsjett 2004.

Disse medlemmer fremmer følgende forslag:

"Stortinget ber Regjeringen i Revidert nasjonalbudsjett 2004 fremme forslag til overslagsbevilgning til utbetaling av oppreisning til pionerdykkerne i Nordsjøen. Oppreisningen skal være på 1,2 mill. kroner og skal også ytes til etterlatte."

"Stortinget ber Regjeringen vurdere særskilte pensjonsordninger for pionerdykkerne. Regjeringen bes komme tilbake til Stortinget med dette i egnet sak i løpet av 2004."

### 3. FORSLAG FRA MINDRETALL

#### **Forslag fra Fremskrittspartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet:**

##### *Forslag 1*

Stortinget ber Regjeringen etablere en erstatningsordning for pionerdykkerne i Nordsjøen i samsvar med de retningslinjer som framgår av merknad fra medlemmene fra Fremskrittspartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet i Innst. S. nr. 137 (2003-2004).

##### *Forslag 2*

Stortinget ber Regjeringen fremme forslag til en kompensasjonsordning for etterlatte eller overlevende etter ulykker på norsk kontinentalsokkel.

#### **Forslag fra Fremskrittspartiet:**

##### *Forslag 3*

Stortinget ber Regjeringen i Revidert nasjonalbudsjett 2004 fremme forslag til overslagsbevilgning til utbetaling av oppreisning til pionerdykkerne i Nordsjøen. Oppreisningen skal være på 1,2 mill. kroner og skal også ytes til etterlatte.

##### *Forslag 4*

Stortinget ber Regjeringen vurdere særskilte pensjonsordninger for pionerdykkerne. Regjeringen bes komme tilbake til Stortinget med dette i egnet sak i løpet av 2004.

### 4. KOMITEENS TILRÅDING

Komiteen har for øvrig ingen merknader, viser til meldingen og rår Stortinget til å gjøre følgende

vedtak:

#### I

St.meld. nr. 47 (2003-2004) - om gransking av pionerdykkernes forhold i Nordsjøen - vedlegges protokollen.

#### II

Stortinget ber Regjeringen videreføre støtten til Stiftelsen Kontakttelefonen inntil ett år etter at fristen for å reise krav om økonomisk kompensasjon er utløpt.

#### III

Stortinget ber Regjeringen om å komme tilbake til Stortinget med en gjennomgang av hvordan dykkeraktiviteter organiseres på norsk sokkel i dag.

#### IV

Stortinget ber Regjeringen komme tilbake i Revidert nasjonalbudsjett 2004 med en ramme for økonomisk kompensasjon for dokumenterte utgifter til Nordsjødykkeralliansen (NSDA) og enkeltpersoner som har medvirket til at pionerdykkernes innsats er blitt kompensert og hedret.

#### V

Stortinget ber Regjeringen i Revidert nasjonalbudsjett 2004 fremme forslag om en bevilgning på inntil 10 mill. kroner til Norsk Oljemuseum i Stavanger.

#### VI

Stortinget ber Regjeringen etablere en kompensasjonsordning for pionerdykkerne i Nordsjøen i samsvar med de retningslinjer som framgår av merknader fra komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Høyre og Kristelig Folkeparti, i Innst. S. nr. 137 (2003-2004).

#### VII

Stortinget ber Regjeringen komme tilbake med forslag til finansiering av Stortingets vedtak om kompensasjonsordning i forbindelse med Revidert nasjonalbudsjett 2004.

#### VIII

Stortinget ber Regjeringen i Revidert nasjonalbudsjett 2004 fremme forslag til overslagsbevilgning til utbetaling av oppreisning til pionerdykkerne i Nordsjøen. Oppreisningen skal være på 200 000 kroner og skal også ytes til etterlatte.

Oslo, i kommunalkomiteen, den 2. mars 2004

**Magnhild Meltveit Kleppa**  
leder

**Per Sandberg**  
ordfører